

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2007

5. volební období

374

INTERPELACE

poslankyně Ladislavy Zelenkové

na předsedu vlády České republiky Mirka Topolánka ve věci koncepce vzdělávání

a odpověď předsedy vlády České republiky Mirka Topolánka na interpelaci

Ve smyslu § 112 odst. 4 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, předkládám poslancům následující interpelaci poslankyně Ladislavy Zelenkové na předsedu vlády České republiky Mirka Topolánka a odpověď předsedy vlády České republiky Mirka Topolánka na tuto interpelaci. Poslankyně Ladislava Zelenková požádala o zařazení uvedené odpovědi na pořad schůze Poslanecké sněmovny. Interpelace a odpověď jsou přílohami sněmovního tisku.

Miloslav Vlček v.r.
V Praze dne 11. prosince 2007

Příloha

evidenční číslo interpelace: 205

Parlament České republiky kancelář předsedy Poslanecké sněmovny	
Datum: - 2 -11- 2007	
Č.j. 10836/07	Přílohy:

Interpelace

poslankyně *Ladislavy Zelenkové*

ve věci:
Koncepce vzdělávání

na
(předsedu vlády ČR Ing. Mirka Topolánka)

Datum : 2. 11. 2007

evidenční číslo interpelace:

00/ 2422 107

Vážený pane premiére,

v minulých dnech jste formuloval priority své vlády. Mezi základní témata jste zařadil i podporu vědy a vzdělávání. Z toho by nesporně všichni, kterým leží na srdci osud našeho školství, mohli mít radost. To by ale nesměla této deklaraci předcházet řada kroků, na jejímž konci je ministerstvo školství bez vedení a pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům budou poprvé po mnoha letech sníženy reálné mzdy. Také skutečnost, že se za Vaší vlády, a to poprvé od roku 1989, nezvýší, ale naopak sníží přísun financí vysokým školám, staví Vaši deklaraci do poněkud komického světla.

Vážený pane premiére, opakovaně se formou interpelací snažím upozorňovat na celou plejádu koncepčních problémů našeho školství. Problémů, které právě tím, že se neřeší, stále narůstají. Dovolte, abych se znovu pokusila položit Vám následující otázky, postihující některé z nich.

Dlouhodobě narůstají problémy učňovského školství, které např. ve stavebnictví už přerostly v kritickou situaci na trhu práce. **Máte představu, jak by se měla tato situace řešit?**

Studijní obory škol se v posledních letech otevřely významně většímu počtu žáků. Trend v mnoha ohledech pozitivní, nicméně zákonitě provázený poklesem kvality ve vzdělávání na některých typech škol. **Jak chcete korigovat tyto jevy při nedostatku jakýchkoli mechanismů měřících kvalitu ve vzdělávání?**

Nárůst šikany ve školách, zhoršující se chování žáků, jejich vzrůstající agresivita. **Jaká účinná a neformální opatření by dle Vašeho názoru pomohla zmírnit tyto trendy?**

Jedním z klíčových celoevropských trendů je rozvoj dalšího vzdělávání, někdy označovaného jako celoživotní vzdělávání. Jeho skutečné uvedení do praxe však vázne. **Jaká opatření chcete učinit, aby se tato poměrně revoluční změna v pojetí vzdělávání prosadila do života?**

Vážený pane premiére, jsem si vědoma, že je pro Vás obtížné reagovat na některé značně specifické problémy rezortu školství. Na druhou stranu si snad právě v této souvislosti uvědomíte, v jak složitém období se resort školství nachází a jak závažný celospolečenský dopad má situace, kdy se ministryně na ministerstvu nejprve v rychlém sledu střídaly, aby se toto nakonec ocitlo bez vedení úplně.

Děkuji za odpověď.

S pozdravem

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Zelenková' with a stylized flourish at the end.

Ladislava Zelenková

Ing. Mirek Topolánek
předseda vlády České republiky

205 7

Předseda vlády České republiky
Mirek Topolánek

Parlament České republiky kancelář předsedy Poslanecké sněmovny	
Datum. 30 -11- 2007	
Č.j. 12309/07	Přílohy.

V Praze dne 28. listopadu 2007

Č.j.: 17173/07-KPV

Vážená paní poslankyně,

odpovídám na Vaši interpelaci č. 205 ze dne 2. listopadu 2007 ve věci Koncepce vzdělávání. Ve své interpelaci jste položila několik otázek týkajících se všech stupňů systému vzdělávání. Proto si dovoluji zachovat posloupnost Vašich dotazů a postupně je zodpovědět.

1. Dlouhodobě narůstají problémy učňovského školství, které např. ve stavebnictví už přerostly v kritickou situaci na trhu práce. Máte představu, jak by se měla tato situace řešit?

Kritickou situaci na trhu práce v některých oborech pokládám nejen já, ale celá vláda za velmi aktuální a řešíme ji komplexně, a to nejen z pohledu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ale také Ministerstva průmyslu a obchodu či Ministerstva práce a sociálních věcí. Navrženými a připravovanými opatřeními reflektujeme především obavy zaměstnavatelské sféry o zajištění dostatečného počtu pracovníků, zejména pro profesní skupiny, které jsou „nedostatkové“ již v současné době. Propad využitelné pracovní síly se na trhu práce projevuje již nyní a bude prohlouben velmi nepříznivým demografickým vývojem, kdy po roce 2008 dojde k prudkému propadu počtu žáků středních škol postupně o čtvrtinu až třetinu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy si uvědomuje komplikovaný vývoj v oborech vzdělání středního vzdělání s výučním listem a z tohoto důvodu byl do porady vedení zpracován materiál s názvem *Návrh možných řešení problémů spojených s poklesem počtu žáků nastupujících do středních škol* (pokles populační křivky). Vedení ministerstva rozhodlo dne 13. 11. 2007 o předložení konkrétního harmonogramu postupných kroků k dopracování materiálu. MŠMT má v úmyslu finální verzi připravovaného koncepčního dokumentu, a to i ve vztahu k dlouhodobým záměrům krajů, které se momentálně na MŠMT vyhodnocují, posléze podrobit veřejné diskusi a po připomínkovém řízení následně předložit pro jednání Vlády ČR.

Vzhledem k legislativou omezeným kompetencím MŠMT se do řešení dané situace přirozeně zapojily i další významné subjekty (Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo práce a sociálních věcí a další relevantní partneři), neboť řada problémů má mezirezortní charakter.

2. Studijní obory škol se v posledních letech otevřely významně většímu počtu žáků. Trend v mnoha ohledech pozitivní, nicméně zákonitě provázený poklesem kvality ve vzdělávání na některých typech škol. Jak chcete korigovat tyto jevy při nedostatku jakýchkoli mechanismů měřících kvalitu ve vzdělávání?

Nemohu souhlasit s Vaším názorem, že s otevřením škol většímu počtu žáků dochází zákonitě k poklesu vzdělávání na některých typech škol. Tato problematika spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které se věnuje oblasti monitorování a hodnocení vzdělávání na více úrovních, a to na úrovni hodnocení žáka, školy i systému.

Hodnocení vzdělávání na úrovni systému podporuje ČR svým zapojením do mezinárodních projektů, např. PISA a TIMSS. V evaluačních šetřeních, která probíhají v rámci projektů podporovaných z ESF, jsou mj. porovnávány výsledky PISA s výsledky národních šetření podle různých aspektů, probíhá např. i hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajskou diferenciaci, hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích a dochází ke srovnání českého školství, resp. dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání s mezinárodními šetřeními.

MŠMT také podporuje hodnocení na úrovni školy vývojem vhodných nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání a připravuje individuální národní projekt v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

V hodnocení na úrovni žáka se MŠMT v oblasti středního vzdělávání soustřeďuje zejména na reformu závěrečných zkoušek v oborech vzdělání s výučním listem a na přípravu nového pojetí maturitní zkoušky v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou. Pro školní rok 2005/2006 se do pilotního ověřování nové závěrečné zkoušky zapojilo 135 škol (cca 4 000 žáků). V září 2006 byly zahájeny práce na tvorbě cca 40 jednotných zadání závěrečných zkoušek, což pokrývá cca 2/3 oborů vzdělání s výučním listem. Přípravy k zavedení nové maturitní zkoušky probíhají v cyklu Krok za krokem k nové maturitě a v projektech Maturita nanečisto a Maturita bez handicapu a nyní jsou tyto evaluační procesy významně modernizovány. V oblasti základního vzdělávání bude MŠMT podporovat evaluační procesy v rámci „Hodnocení výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků ZŠ“ i nadále nabídkovou formou.

Uvedené aktivity jsou a budou podporovány obdobně jako doposud z prostředků ESF individuálními národními a ostatními projekty nebo globálními granty, v současnosti z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů a v budoucnosti z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Domnívám se tedy, že MŠMT má dostatek možností a způsobů ke zjišťování relevantních informací potřebných k rozhodování v oblasti školské politiky i monitorování a hodnocení kvality vzdělávání.

3. Nárůst šikany ve školách, zhoršující se chování žáků, jejich vzrůstající agresivita. Jaká účinná a neformální opatření by dle Vašeho názoru pomohla zmírnit tyto trendy?

Problematicku prevence sociálně patologických jevů ošetřuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve svém § 16 odst. 4, § 29 odst. 1, § 30 odst. 1 písm. c), § 16 odst. 4 písm. a) a vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rozpracovalo problematiku primární prevence, jejíž nedílnou součástí je prevence šikanování, ve Strategii prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005 – 2008 (č.j.: 10844/2005-24), novém Metodickém pokynu k primární

prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j.: 20 006/2007-51), Metodickém pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 28 275/2000 - 22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, které jsou v souladu s Národním programem rozvoje vzdělávání, tzv. Bílou knihou, s Akčním plánem Evropské unie boje proti drogám, s Usnesením vlády ČR č. 1305 o Národní strategii protidrogové politiky na období 2005 - 2009, s Usnesením vlády ČR č. 393 ke Strategii prevence kriminality na léta 2005 - 2008 a dokumentem WHO Evropské zdraví 21 - Cíl 12 a s Usnesením vlády č. 1046 k Dlouhodobému programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky Zdraví pro všechny v 21. století. Strategie prevence sociálně patologických jevů je plně v souladu se zpracovanými Standardy primární prevence.

Základními cíli strategie primární prevence sociálně patologických jevů na období 2005-2008 jsou:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- zkvalitněním koordinace a kontroly specifické primární prevence napříč resorty dosáhnout vyšší kvality a efektivity prováděných programů.

Nelze vycházet z předpokladu, že škola zcela přejímá zodpovědnost za výchovu ke zdravému životnímu stylu. Zejména rané zkušenosti, které dítě získává v rodinném prostředí, jsou pro další vývoj dítěte určující a měly by zavazovat především orgány sociálně právní ochrany dětí. Škola rodičům pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí a výchovou dítěte k dovednosti žít ve formální společenské instituci s pocitem zodpovědnosti za vlastní zdraví.

Prevence založená ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodiny, škol a školských zařízení je třeba sladěných a propojených opatření v oblasti sociálně právní ochrany dětí, zdravotnických zařízení, místní samosprávy, nestátních neziskových organizací, poradenských institucí ve školství, duchovních sdružení, policie, kulturních středisek, zájmových organizací, podnikatelských subjektů apod.

Cílem „Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 28 275/2000 - 22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení“ je upozornit na závažnost šikanování, poskytnout pedagogickým pracovníkům základní informace o jeho projevech a napomoci hledat řešení těchto specifických problémů.

Nový „Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j.: 20 006/2007-51), platný od 7.11.2007, se systémově zaměřuje na celou škálu sociálně patologických jevů. Vymezuje minimální preventivní programy na úrovni škol a školských zařízení, role jednotlivých institucí a definuje funkci školního metodika prevence. Šikanování žáků škol a školských zařízení označuje za jeden z vážných negativních jevů.

Dětská a dospívající agresivita se často stává členy marginálních sociálních skupin, které pak v dospělosti mají zpravidla daleko více konfliktů se zákonem než ostatní. Nedokážeme-li zastavit jejich agresivní chování v tomto věku, zvýší se i riziko jejich kriminalizace v dospělosti a náklady na řešení následků zanedbané primární prevence se neúměrně navýší.

Školy a školská zařízení mají mimořádnou odpovědnost za to, aby předcházely vzniku tohoto problému a aby se s ním odpovědně vyrovnávaly již při jeho vzniku, ale musí mít k této efektivní činnosti vytvořeny podmínky a nezůstat ve své aktivitě osamoceny.

Zejména je zapotřebí více zapojit do řešení problému šikany rodinu. Poznatky jasně ukazují, že tam, kde se věnuje náležitá pozornost kvalitní prevenci šikanování, její výskyt významně klesá.

4. Jedním z klíčových celoevropských trendů je rozvoj dalšího vzdělávání, někdy označovaného jako celoživotní vzdělávání. Jeho skutečné uvedení do praxe však vázne. Jaká opatření chcete učinit, aby se tato poměrně revoluční změna v pojetí vzdělávání prosadila do života?

Další vzdělávání je oblast, která vzhledem k mnohým faktorům nabývá stále více na významu. Otevřená ekonomika se vyznačuje vysoce konkurenčním prostředím, což se projevuje i na trhu práce. Požadavky kladené pracovním trhem, který upřednostňuje flexibilní a adaptabilní pracovní sílu, jsou stále náročnější a ukazuje se, že pro uplatnění se v zaměstnání již není zdaleka dostačující úspěšně ukončit i třeba žádoucí obor v rámci počátečního vzdělávání, ale naopak je nutné stále sledovat vývojové trendy a vzdělávat se, doplňovat a zvyšovat či dokonce měnit kvalifikaci v průběhu života.

V souladu s těmito trendy je nově pojímáno i učení a vzdělávání jako celoživotní, nikdy nekončící proces. ČR v souladu s evropskými trendy realizuje či bude realizovat celou řadu opatření. Uvádím nejvýznamnější z nich:

- **Strategie celoživotního učení („dále jen Strategie CŽU“)** je strategický dokument, který vznikl na základě celospolečenské poptávky po ucelené koncepci celoživotního učení, která by zaštiťovala iniciativy směřující k rozvoji lidských zdrojů v ČR v letech 2007 – 2015. Strategie CŽU vznikla také v souladu s požadavkem Evropské komise, která doporučila členským státům EU, aby zintenzivnily své úsilí při vytváření a realizaci komplexních, prostupných a koordinovaných národních strategií celoživotního učení zanesených do evropského kontextu. Ve Strategii CŽU jsou definovány postupně dosažitelné cíle, jež směřují k podpoře osobního rozvoje, sociální soudržnosti, aktivního občanství a konkurenceschopnosti obyvatel ČR. Vláda ČR schválila Strategii CŽU usnesením č. 761 ze dne 11. července 2007. V současné době probíhá příprava implementace ve Strategii CŽU vymezených opatření (koordinátorem je MŠMT).
- Nejnovějším trendem v oblasti dalšího vzdělávání v EU je **ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání**. V této souvislosti patří v ČR k zemím, které tento systém již zavádějí do praxe. Právním rámcem je **zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a změně některých zákonů, ve znění zákona č. 110/2007 Sb.** (dále jen „zákon č. 179/2006 Sb.“), který nabyl účinnosti 1.8.2007. Zákon č. 179/2006 Sb. stanovuje univerzální systém zhodnocení dosaženého vzdělání mimo vzdělávací soustavu a zavádí jednotný, transparentní a objektivní způsob ověření vědomostí a dovedností jedince. Výstupem procesu uznávání a ověřování je možnost získání tzv. dílčí kvalifikace, což je partikulární část povolání, která je samostatně uplatnitelná na trhu práce.
- Význam dílčích kvalifikací je podpořen požadavky světa práce, kdy zaměstnavatelé často nevyžadují po zaměstnancích dosažený stupeň vzdělání, ale pro danou pracovní pozici stačí, pokud zaměstnanec ovládá některé pracovní činnosti v rámci daného povolání. Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání přispívá k větší flexibilitě, připravenosti a uplatnitelnosti občanů na trhu práce. Prostředek, který umožňuje fungování systému zákona č. 179/2006 Sb. je tzv. **Národní soustava kvalifikací (NSK)**. V NSK je veřejně přístupná databáze, ve které jsou

definovány standardy k jednotlivým dílčím kvalifikacím (tedy to, co je obsahem dané dílčí kvalifikace a jakým způsobem to bude v rámci zkoušky ověřováno). Tvorba standardů probíhá v úzké spolupráci se sociálními partnery sdruženými v nově vznikajících sektorových radách. Národní soustava kvalifikací je naplňována v rámci projektu spolufinancovaného z ESF v rámci operačního programu Rozvoj lidských zdrojů.

- V rámci **operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost** jsou na oblast dalšího vzdělávání zaměřeny dvě prioritní osy. Prioritní osa 3, jejímž globálním cílem je posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR prostřednictvím podpory dalšího vzdělávání. V jejím rámci budou realizovány projekty prostřednictvím dvou oblastí podpory – **Individuální další vzdělávání** a **Podpora nabídky dalšího vzdělávání**. V rámci prioritní osy 4, pro oblasti podpory 4.3, budou realizovány projekty, které budou vytvářet **systémový rámec dalšího vzdělávání**. V souvislosti s těmito mechanismy uvádím níže uvedené aktivity (projekty), které pro podporu oblasti dalšího vzdělávání shledávám jako klíčové:
 - Projekt **Rozvoj a implementace Národní soustavy kvalifikací – NSK II** bude navazovat na projekt již probíhající v rámci OP RLZ (viz výše). V pokračování projektu bude třeba naplnit databázi NSK i pro vyšší úroveň kvalifikací.
 - V rámci projektu **UNIV 2 SYSTÉM** budou realizovány kroky potřebné k tomu, aby se proces uznávání výsledků dalšího vzdělávání stal nástrojem pro získání či změnu kvalifikace, využívaným individuálními zájemci a respektovaným zaměstnavateli. Projekt bude zaměřen zejména na pomoc a podporu občanům, které o uznání žádají. Do projektu jsou zapojeny zejména školy, jež postupně rozšíří své služby, které nabízejí dospělé populaci. Současně bude v každém kraji vytvořeno – v úzké spolupráci škol a krajských úřadů – centrum uznávání a celoživotního učení, které se bude výrazně podílet nejen na realizaci pilotního ověřování, ale především na implementaci výsledků projektu do všech škol do projektu zapojených. Podporu procesů uznávání zajistí i kontaktní centra celoživotního kariérového poradenství, která budou vytvořena na všech školách zapojených do projektu. V rámci projektu **UNIV2 KRAJ** budou na středních školách, které v nejbližších letech zažijí obrovský pokles žákovské populace, vytvořena centra celoživotního učení, která svou činností přispějí k naplňování konceptu celoživotního učení v České republice. Budou tak zároveň využity personální i materiální kapacity středních škol k realizaci dalšího vzdělávání.
 - V rámci prioritní osy 4 Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost bude realizován **projekt Koncepce dalšího vzdělávání** v návaznosti na počáteční vzdělávání a na Strategii celoživotního učení. Tento klíčový strategický dokument dále rozpracuje implementační plán podpory rozvoje dalšího vzdělávání v návaznosti na počáteční vzdělávání. Dále bude navrženo ucelené systémové prostředí pro oblast dalšího vzdělávání s důrazem na propojení počátečního a dalšího vzdělávání zejména v oblasti uznávání výsledků dosaženého vzdělání. Zmíněné oblasti budou realizací projektu rozpracovány a zčásti rovněž uskutečněny.
 - V prioritní ose 3 Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost bude realizován projekt **Podpora individuálního vzdělávání občanů**. Podstata tohoto projektu spočívá v poskytnutí nevratné finanční podpory s cílem umožnit další vzdělávání v oblasti obecných a odborných kompetencí,

zejména v oblasti jazykových dovedností, informačních a komunikačních technologií a podpory podnikatelských dovedností.

- Kromě toho budou patřit k podporovaným aktivitám v rámci prioritní osy 3 Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost **globální granty**, jenž mají prohloubit oblast nabídky dalšího vzdělávání. Jejich vyhlášovatelem a správcem bude kraj. Podporovány budou následující aktivity: podpora provázanosti dalšího vzdělávání s počátečním vzděláváním vytvářením vzdělávacích modulů; podpora vzdělávací nabídky v oblasti dalšího vzdělávání - rozvoj vzdělávacích programů pro vzdělávání dospělých ve školách a dalších vzdělávacích institucích; vzdělávání pedagogů, lektorů, řídících a organizačních pracovníků škol a dalších vzdělávacích a poradenských středisek působících v oblasti specializačního vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj; rozvoj sítí a partnerství subjektů působících v oblasti dalšího vzdělávání a poradenství; poradenství a metodická pomoc při zavádění moderních a inovativních vzdělávacích technologií a metod (pro organizace působící v oblasti specializačního a dalšího vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj).

Vážená paní poslankyně, jak jste sama v úvodu své interpelace uvedla, mezi priority vlády, tak mé patří oblast vzdělávání a vědy, kterou jsem si vzal osobně na starost. Z tohoto důvodu jsem požádal o co nejpodrobnější podklady k vypracování odpovědi na Vaši interpelaci. Tím se omlouvám, za možná až příliš dlouhou odpověď, ale mým záměrem bylo Vás informovat o všem, co pokládám za důležité. Věřím, že Vás moje odpovědi uspokojily.

S pozdravem

Vážená paní

Mgr. Ladislava Z e l e n k o v á

poslankyně

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

P r a h a